

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 28 grudnia 2022 r.

Pozycja 228

POSTANOWIENIE

z dnia 16 marca 2022 r.

Sygn. akt Ts 128/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Piotrowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 77 § 1 i 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, ze zm.) z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 350 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.) z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji;
- 3) art. 46 ust. 4 pkt 4 oraz art. 46b pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570, ze zm.) z art. 57 w związku z art. 31 ust. 3 zdanie drugie, art. 57 w związku z art. 233 ust. 3, art. 233 ust. 3 Konstytucji;
- 4) § 25 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 1356, ze zm.) z art. 57 w związku z art. 31 ust. 3 zdanie drugie, art. 57 w związku z art. 233 ust. 3 Konstytucji, art. 233 ust. 3 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 31 sierpnia 2020 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, sformułował swoje żądania na tle następujących spraw.

Prezydent m. W. decyzją z 17 sierpnia 2020 r. (nr [...]), na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2019 r. poz. 631, ze zm.; dalej: prawo o zgromadzeniach), zakazał skarżącemu organizacji zgromadzenia zwołanego na 22 sierpnia 2020 r. z przewidywanym udziałem do 1000 osób. Skarżący wniósł od powyższej

decyzji odwołanie, w którym zażądał jej uchylenia i zasądzenia kosztów postępowania. Sąd Okręgowy w W. II Wydział Cywilny (dalej: Sąd Okręgowy) postanowieniem z 19 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) oddalił odwołanie, omyłkowo stwierdzając w sentencji, że oddala „wniosek”. W związku z tym skarżący wystąpił o uzupełnienie postanowienia o orzeczenie w przedmiocie odwołania od zakazu zgromadzenia. Postanowieniem z 20 sierpnia 2020 r. (sygn. akt jw.) Sąd Okręgowy oddalił wniosek o uzupełnienie postanowienia (pkt 1) oraz sprostował z urzędu oczywistą omyłkę w sentencji tego postanowienia w ten sposób, że w miejsce słowa „wniosek” wpisał „odwołanie” (pkt 2). W zażaleniu na powyższe orzeczenie skarżący zarzucił, że postanowienie z 19 sierpnia 2020 r. nie zawierało rozstrzygnięcia w przedmiocie odwołania od zakazu zgromadzenia, a brak ten wymagał uzupełnienia orzeczenia w trybie art. 351 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (obecnie: Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.) i nie podlegał sprostowaniu w trybie art. 350 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny w W. V Wydział Cywilny (dalej: Sąd Apelacyjny) postanowieniem z 21 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) oddalił złożony przez skarżącego środek odwoławczy.

Powyższe orzeczenie zostało wskazane przez skarżącego jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Decyzją z 25 sierpnia 2020 r. (nr [...]) Prezydent m. W., na podstawie art. 14 pkt 2 prawa o zgromadzeniach, zakazał skarżącemu organizacji zgromadzenia zwołanego na 29 sierpnia 2020 r. z przewidywanym udziałem do 1000 osób. Sąd Okręgowy postanowieniem z 27 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) oddalił odwołanie skarżącego od powyższej decyzji, orzekł także o kosztach postępowania. Zażalenie na powyższe rozstrzygnięcie Sąd Apelacyjny w W. I Wydział Cywilny oddalił postanowieniem z 28 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]).

Powyższe orzeczenie zostało także wskazane przez skarżącego jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 15 września 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 22 września 2020 r.), na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), wezwał skarżącego do doręczenia jednego odpisu złożonej skargi oraz odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem decyzji Prezydenta m. W. z 25 sierpnia 2020 r. (nr [...]) oraz postanowień Sądu Okręgowego z 27 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]), a także Sądu Apelacyjnego z 28 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]). Skarżący został także zobowiązany do doręczenia odpisu lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii postanowień Sądu Okręgowego z 19 i 20 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) oraz Sądu Apelacyjnego z 21 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) wraz z czterema kopiami.

Skarżący ustosunkował się do powyższego zarządzenia 29 września 2020 r. (data nadania).

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 17 listopada 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 26 listopada 2020 r.), na podstawie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK, wezwał skarżącego do uzasadnienia zarzutu niezgodności: art. 350 § 1 k.p.c. z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji; art. 46 ust. 4 pkt 4 oraz art. 46b pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570, ze zm.) w skardze błędnie określonego jako art. 46b ust. 1 z art. 57 w związku z art. 31 ust. 3 zdanie drugie, art. 57 w związku z art. 233 ust. 3, art. 233 ust. 3 Konstytucji; wyjaśnienia – wobec braku w § 25 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 1356, ze zm.; dalej: rozporządzenie) jednostki redakcyjnej w postaci „punktu 1” – czy przedmiotem skargi konstytucyjnej jest § 25 ust. 1, czy też inny przepis rozporządzenia. Skarżący został także zobowiązany (po udzieleniu wyjaśnienia w zakresie

przedmiotu skargi) do uzasadnienia zarzutu niezgodności zakwestionowanego przepisu rozporządzenia z art. 57 w związku z art. 31 ust. 3 zdanie drugie, art. 57 w związku z art. 233 ust. 3, art. 233 ust. 3 Konstytucji.

W piśmie procesowym z 2 grudnia 2020 r. (data nadania) skarżący wyjaśnił, że przedmiotem skargi jest m.in. § 25 ust. 1 rozporządzenia.

Zarządzeniem z 17 listopada 2020 r. sędzia Trybunału Konstytucyjnego, na podstawie art. 69 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 u.o.t.p.TK, zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w W. o udzielenie informacji o dacie doręczenia skarżącemu odpisów postanowień tego sądu z 21 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) oraz 28 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]).

W piśmie z 23 listopada 2020 r. poinformowano, że odpis postanowienia z 28 sierpnia 2020 r. został doręczony skarżącemu 3 września 2020 r. listem poleconym, natomiast w piśmie z 27 listopada 2020 r. wskazano, że odpis postanowienia z 21 sierpnia 2020 r. został doręczony skarżącemu elektronicznie w dniu jego wydania.

Skarżący twierdzi, że zakwestionowany w skardze art. 77 § 1 i 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, ze zm.) narusza zagwarantowane w art. 45 ust. 1 Konstytucji prawo do rozpoznania sprawy przez właściwy sąd. Przewidziana w zaskarżonym przepisie instytucja delegowania sędziego do pełnienia obowiązków w sądzie wyższej instancji przez Ministra Sprawiedliwości lub Prezesa Sądu Apelacyjnego narusza zasady demokratycznego państwa prawnego, ponieważ stanowi ingerencję w wyłączne uprawnienia Prezydenta do powoływania sędziów.

W odniesieniu do zakwestionowanego w skardze art. 350 § 1 k.p.c. skarżący podniósł, że zawarta w tym przepisie „dyspozycja «oczywiste omyłki» zbyt szeroko obejmuje zakres normatywny przedmiotu jaki reguluje” (s. 3 pisma z 2 grudnia 2020 r.). Stwarza to możliwość zmiany zarówno treści, jak i zakresu orzeczenia. Zaskarżony przepis narusza zatem istotę prawa do rzetelnej procedury sądowej, pozbawia stronę postępowania prawa do zaskarżenia zapadłego rozstrzygnięcia, a także godzi w zaufanie do sądu i wydawanych przez niego orzeczeń.

Zakwestionowane w skardze art. 46 ust. 4 pkt 4 oraz art. 46b pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570, ze zm.) i § 25 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 1356, ze zm.) naruszają Konstytucję w ten sposób, że stanowią podstawę do ograniczania prawa do pokojowych zgromadzeń. Jak zauważył skarżący, „[u]strojodawca nie przewidział dla Rady Ministrów takiej kompetencji i to jest istota zarzutu jaki skarżący kieruje wobec zaskarżonej normy prawnej. Organ wydający Rozporządzenie przekroczył zakres uprawnień regulowany Konstytucją”. Zakwestionowane przepisy „limitują ilość uczestników zgromadzenia” i tym samym naruszają art. 57 Konstytucji, który zapewnia „każdemu” wolność pokojowych zgromadzeń. Skarżący zwrócił uwagę także na to, że dopuszczając w art. 57 Konstytucji ograniczenie wolności zgromadzeń ustrojodawca użył zwrotu „ustawa” (w liczbie pojedynczej). Taka konstrukcja prawna oznacza – jak dowodzi skarżący – że ograniczenia prawa do zgromadzeń „mogą znajdować się wyłącznie w jednym, ściśle określonym akcie prawnym, a nie szeregu ustaw lub rozporządzeń. Co jednak najistotniejsze prawo do pokojowego zgromadzenia się może być ograniczone wyłącznie aktem prawnym rangi ustawy, czyli nie może być ograniczone aktem prawnym niższego rzędu niż ustawa i to w sposób naruszający istotę tego prawa” (s. 3 pisma z 2 grudnia 2020 r.).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia warunków wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i przepisów ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

Warunki wniesienia skargi zostały doprecyzowane w przepisach u.o.t.p.TK. Stosownie do art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna zawiera określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Trzeba przy tym zaznaczyć, że zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Trybunału musi być to przepis, który spełnia tzw. podwójną kwalifikację, tzn. będąc podstawą prawną ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie skarżącego przez sąd lub organ administracji publicznej, musi on prowadzić jednocześnie do naruszenia wskazywanych przez skarżącego konstytucyjnych wolności lub praw (zob. postanowienia TK z: 17 maja 2017 r., sygn. SK 7/16, OTK ZU A/2017, poz. 42; 5 czerwca 2019 r., sygn. SK 29/18, OTK ZU A/2019, poz. 28 i 26 sierpnia 2020 r., sygn. SK 44/20, OTK ZU A/2020, poz. 44). Z kolei art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK zobowiązują skarżącego do wskazania, które jego wolności lub prawa i w jaki sposób zostały naruszone w związku z wydaniem orzeczenia, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a także uzasadnienia zarzutu niezgodności z Konstytucją kwestionowanego przepisu (stanowiącego podstawę ostatecznego orzeczenia) ze wskazaną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie.

Trybunał Konstytucyjny zauważa, że w skardze konstytucyjnej skarżący zakwestionował przepisy, które były podstawą dwóch orzeczeń, zapadłych na tle różnych stanów faktycznych. Oba orzeczenia wskazał jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, *de facto* sformułował więc w jednym piśmie procesowym dwie skargi konstytucyjne.

3. Skarżący zakwestionował art. 77 § 1 i 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1070; obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, ze zm.; dalej: p.u.s.p.).

Trybunał zwraca uwagę, że zaskarżona regulacja dotyczy dwóch różnych trybów delegowania sędziego. Na podstawie art. 77 § 1 p.u.s.p. (i to tylko pkt 1), podmiotem który dokonuje delegacji jest Minister Sprawiedliwości, natomiast w sytuacji przewidzianej w art. 77 § 9 p.u.s.p. delegacji może dokonać prezes sądu apelacyjnego. Biorąc to pod uwagę należy stwierdzić, że § 1 i § 9 zakwestionowanego przepisu nie mogły jednocześnie stanowić podstawy delegowania sędziego sądu rejonowego orzekającego w sprawie skarżącego. W zakresie, w jakim skarżący kwestionuje zgodność z Konstytucją art. 77 § 1 i 9 p.u.s.p. skarga konstytucyjna nie zawiera wskazania, czy do zarzucanego w skardze naruszenia prawa do sądu doszło w jednym, czy obu postępowaniach, a także, czy w tych sprawach orzekał sędzia delegowany przez Ministra Sprawiedliwości, czy prezesa sądu apelacyjnego.

4. Skarżący poddał kontroli Trybunału art. 350 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm., obecnie: Dz. U. z 2021 r.

poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.) w brzmieniu: „Sąd może z urzędu sprostować w wyroku niedokładności, błędy pisarskie albo rachunkowe lub inne oczywiste omyłki”. Naruszenie prawa do rzetelnej procedury łączy on z „niejednoznacznym” i „blankietowym” sformułowaniem „inne oczywiste omyłki” (s. 4 skargi).

Trybunał zwraca uwagę, że wymóg właściwej określoności przepisów prawa wynika z wyrażonej w art. 2 Konstytucji zasady prawidłowej legislacji. Trzeba jednak wskazać, że Trybunał w swoich orzeczeniach wielokrotnie podkreślał, że stosowanie przez ustawodawcę zwrotów niedookreślonych, czy też tak jak w analizowanej sprawie „niejednoznacznych”, nie może *per se* prowadzić do formułowania zarzutów niekonstytucyjności przepisów, w których one występują. Tego typu zwroty stosowane są w wielu systemach prawnych i nie można podważać ich legalności tylko dlatego, że pozostawiają organom stosującym prawo określony zakres władzy dyskrecjonalnej. Jak stwierdził Trybunał w wyroku z 16 stycznia 2006 r.: „Krytyka takich rozwiązań [legislacyjnych] powinna koncentrować się nie na samym posługiwaniu się przez przepisy prawa zwrotami niedookreślonymi, ale na tym, czy wprowadzając takie zwroty do porządku prawnego, prawodawca przewidział czytelne, z punktu widzenia ewentualnych odbiorców rozstrzygnięć, mechanizmy kontroli (także pozaprocesowej) korzystania przez sądy z przyznanej im władzy dyskrecjonalnej” (sygn. SK 30/05, OTK ZU nr 1/A/2006, poz. 2). W sprawie, w związku z którą skarżący zainicjował postępowanie przed Trybunałem, ustawodawca umożliwił mu zakwestionowanie postanowienia o sprostowaniu oczywistej omyłki. Sąd Apelacyjny rozpoznał zażalenie, zaś argumenty przemawiające za jego oddaleniem przedstawił w pisemnym uzasadnieniu postanowienia z 20 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]).

Trybunał zauważa, że skarżący w piśmie procesowym z 2 grudnia 2020 r. podniósł natomiast, że zaskarżony przez niego art. 350 § 1 k.p.c. narusza „istotę prawa do rzetelnej procedury sądowej albowiem umożliwia (...) zmianę zapadłego (prawomocnego) orzeczenia na odmienne od już istniejącego” (s. 4). Powyższy zarzut, jak stwierdza Trybunał, jest niezasadny dlatego, że po pierwsze w dniu złożenia przez skarżącego wniosku o uzupełnienie postanowienia Sądu Okręgowego z 19 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) orzeczenie to nie było prawomocne. Po drugie, oddalenie wniosku skarżącego i sprostowanie przez Sąd Okręgowy oczywistej omyłki w sentencji jego postanowienia z 19 sierpnia 2020 r. nie zmieniło jego treści merytorycznej. Wynika to wprost z uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego z 20 sierpnia 2020 r. (sygn. akt jw.), a także Sądu Apelacyjnego z 21 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]). Jeśli więc w tej sytuacji skarżący twierdzi, że sprostowanie przez Sąd Okręgowy oczywistej omyłki w sentencji postanowienia z 19 sierpnia 2020 r. zmieniło to rozstrzygnięcie, to w rzeczywistości jego zarzuty dotyczą tego rozstrzygnięcia, a nie treści zaskarżonego przepisu.

5. Skarżący nie uzasadnił także zarzutów niezgodności z Konstytucją art. 46 ust. 4 pkt 4 i art. 46b pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570, ze zm.) oraz § 25 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 1356, ze zm.).

W tym zakresie skarżący wytoczył ogólne i przy tym niespójne zarzuty naruszenia wolności do organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Z jednej strony stwierdził bowiem, że posłużenie się przez ustrojodawcę sformułowaniem „każdy” świadczy o tym, że żaden przepis ustawy i rozporządzenia nie może ograniczać ilości uczestników zgromadzenia. Zakwestionowane w skardze przepisy „wprowadzając limit uczestników niweczą zasadę iż w zgromadzeniu może wziąć udział «każdy»” (s. 2 pisma z 2 grudnia 2020 r.). Z drugiej strony zwrócił uwagę, że art. 57 Konstytucji stanowi, iż ograniczenie tej wolności może określać ustawa. W sprawie, w związku z którą wystąpił do Trybunału, źródłem ograni-

czenia jego konstytucyjnego prawa jest natomiast ustawa i rozporządzenie (s. 3 pisma z 2 grudnia 2020 r.).

Mając powyższe na względzie Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że analizowana skarga nie spełnia przesłanek określonych w art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK.

Wskazana okoliczność jest – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK – podstawą odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na niniejsze postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.